Region Stockholm

25

Yttrande över remiss Sollentuna 2040 Översiktsplan

HSN 2021-1413

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Helena Holmgren

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-08-09

HSN 2021-1413

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över remiss Sollentuna 2040 Översiktsplan

Ärendebeskrivning
Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande över Sollentunas kommuns förslag till ny översiktsplan.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Remiss Sollentuna 2040 Översiktsplan

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i folkhälsoberedningen.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar detta till regionstyrelsen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsnämnden har av Rotel IV – Tillväxt-, samhällsplanerings och skärgårdsroteln getts möjligheten att inkomma med ett remissyttrande avseende Sollentuna 2040 Översiktsplan. Översiktsplanen anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Den är inte bindande, men ska ge vägledning för så väl beslut om hur mark- och vattenområden ska användas, som hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande fokuserar på delar av planen som har en direkt koppling till främjande av folkhälsa.
Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande fokuserar på de delar av planen som har en koppling till de faktorer som påverkar hälsan direkt eller

indirekt hos de som bor och vistas i kommunen. Vårt boende och de miljöer som vi till vardags vistas i påverkar den sociala miljön, som i sin tur påverkar de människor som bor där. En integrerad, trygg och hälsofrämjande boendemiljö kan främja hälsan, både den psykiska hälsan och den fysiska på såväl individnivå som områdes- och befolkningsnivå. Det är därför viktigt att dessa aspekter är en del av översiktsplanen.

I den fysiska miljön finns det en rad olika faktorer som har påverkan på folkhälsan både på individ- och gruppnivå. Tillgång till bostad och boendemiljö, möjlighet till rekreation och vistelse i gröna miljöer samt möjlighet till vardagsmotion exempelvis i form av aktiv transport, är några faktorer med tydlig koppling till översiktsplanering. Andra exempel med relativ direkt påverkan på hälsan är buller och luftkvalitet samt frågor relaterade till vatten och förorenade områden. Rätt utformad kan den fysiska planeringen även bidra till större säkerhet i de offentliga rummen och förebygga suicid liksom olika typer av olyckor exempelvis fallolyckor, trafikolyckor och vattenolyckor.

Yttrandet fokuserar på de delar som kan utvecklas eller som nämnden vill lyfta för att de framträder som särskilt positiva för utvecklingen av folkhälsan i kommunen och regionen.

Överväganden

Övergripande kommentar

Det övergripande intrycket av Sollentuna kommuns Översiktsplan 2040 (ÖP) är att det är en väl genomarbetat plan som lyfter folkhälsoaspekter på olika sätt och utvecklar det kommunala ansvaret kopplat till såväl nationella som regionala riktlinjer liksom Agenda 2030.

Hälso- och sjukvårdsnämnden vill härmed uppmärksamma att det i ÖP föredömligt lyfts kvaliteter som varierad stadsväv, grön- och blå-strukturer, invånares tillgång till natur och friluftsliv, ökad rörelse och fysiska aktivitet, generationsöverskridande mötesplatser, motverka segregation, trygghetsskapande miljöer, ökad tillit och förståelse mellan invånare, utvecklad rörlighet mellan kommundelar, stärkta ekosystemtjänster, omfördelning mellan trafikslag så att gång och cykling prioriteras, värna god ljud- och luftmiljö; områden som på olika sätt samverkar till befolkningens hälsa och välmående. Ett klimatanpassningsarbete pågår också som bland annat omfattar riskanalyser av naturhändelser på grund av klimatpåverkan. De rika kulturvärden som finns inom Sollentuna kommun värnas för framtida generationer. Insatser inom nämnda områden kan förväntas stödja regionens målsättning att minska hälsogapet. För att

uppnå detta är det dock av vikt att planera för riktade insatser som i hög grad når dem som är i störst risk och har hög sårbarhet enligt principen universell proportionalism.

ÖP presenterar identifierade utmaningar, kommunens tre övergripande mål samt sju målområden för ÖP:

- Attraktiv bebyggelse och stadsmiljö
- Effektivt transportsystem
- Trygghet i den fysiska miljön
- Plats för näringsliv
- Närhet till skola och fritid
- Urban grönstruktur
- God vattenhantering

Kommunen ger en tydlig presentation av ÖPs målområden. Dock är det svårare att i avsnittet *Övergripande mål och strategier* utläsa vilka strategier som är tänkbara. Motsvarande tydlighet i presentation av strategier vore önskvärt då det skulle underlätta läsbarheten av ÖP.

Nästkommande avsnitt ägnas åt *Allmänna intressen* vilket är fokus för ÖP. Varje avsnitt avslutas tydligt med riktlinjer representativa för aktuellt område. Indelningen av avsnittet *Allmänna intressen* är dock en annan än den för de sju målområdena, om än snarlik. Det här bidrar till otydlighet avseende kopplingen mellan riktlinjerna för utveckling under allmänna intressen och motsvarande målområde. Det försvårar även för analys av hur väl de sju målområdena täcks in av riktlinjer för utveckling. För ökad läsbarhet kan detta med fördel utvecklas, till exempel genom att i den inledande texten till avsnitt *Allmänna intressen* förklara kopplingen mellan målområden och strategier å ena sidan och kommande underavsnitt med riktlinjer å andra sidan.

Områdesspecifika kommentarer

Översiktsplanen uppmärksammar svårigheten med att finna mark för skola/ förskola och för nybyggnation av bostäder. Det är angeläget att Sollentuna kommunen tillser att Boverkets rekommendationer om representativ yta för skol- och förskolegårdar följs. Gårdarna ska inbjuda till lek och rörelse, vara lättillgängliga och upplevas som trygga, erbjuda varierad terräng, vegetation och möjlighet till variation mellan sol och skugga. Allmänna grönstrukturer i direkt anslutning *kan* ingå i bedömning av skol- och förskolegårdar, men bör snarare nyttjas som tillägg med särskild kvalitet och vid särskilda aktiviteter. Boverket lyfter att beroendet av personal för att ta sig till en intilliggande grönyta minskar tid för

utevistelse och det försvårar för personalen att fullgöra sitt ansvar för barnen om gården inte ligger inom verksamheten.

Avseende nybyggnation av bostäder uppmärksammas i ÖP att ett varierat bostadsbestånd är eftersträvansvärt. För flerbostadshus har bostadsrätter dominerat byggandet i kommunen medan nybyggnation av hyresrätter har legat på en lägre nivå. För att bygga ett hållbart och inkluderande samhälle som motverkat segregation och där även den som är ny på bostadsmarknaden har en möjlighet att etablera sig är detta en viktig parameter att utjämna.

Det är positivt att Sollentuna kommun så tydligt åtar sig att tillvarata gröna och blå strukturer när kommunen utvecklas. I översyn av befintliga grön- och blåstrukturer bör utveckling av äldre gröna strukturer i bostadsområden lyftas, särskilt i områden med äldre flerbostadshus, då värdet av grönområden i närmiljön inte alltid varit prioriterat. Det finns en koppling mellan bostad, närheten till grönområden och nivå av fysisk aktivitet vilket kan främja invånarnas hälsa. Lättillgängliga grönområden med genomtänkt växtlighet och ljussättning har potential att öka nivån av fysisk aktivitet och påverka upplevelse av trygghet i utomhusmiljön.

När kommunen tittar på avstånd till närmaste grönområde för kommuninvånare kan en översyn av tillgänglighet och närhet till grönområden utifrån invånare boende i olika bostadsområden och boendemiljöer inom kommunen skapa mer kunskap och nytta än att endast titta på ett genomsnittligt värde för avstånd till grönområde på befolkningsnivå.

Flera av de geografiska områden som är identifierade som utvecklingsområden i kommunen är mellanliggande områden som idag är underutnyttjade eller till och med utgör barriärer för invånares mobilitet. Dessa områden avses att utvecklas så att de sammanlänkar olika delområden inom kommunen. Den målsättning motsägs möjligen av tanken att förtäta kommunen längs befintlig infrastruktur som exempelvis järnvägen och dess stationer men stöds å andra sidan av att lättillgänglig kollektivtrafik är en viktig parameter för kommunens utveckling. För en hållbar stadsutveckling är en lättillgänglig kollektivtrafik en nyckelfaktor och dessa båda målsättningar är viktiga att samordna.

I utvecklingen av nya områden värnar kommunen grönområden och planerar för gröna spridningskorridorer mellan större grönområden och de regionala gröna kilarna. Möjligen kan de så kallade rekreativa stråken över kommungränser utökas genom samverkan med kringliggande kommuner. Tillsammans med målsättningen om förbättrad cykelmiljö skulle detta ytterligare kunna främja rörelse och aktiv transport intraregionalt.

En framtida gång- och cykelbro över Edsviken omnämns i ÖP utifrån ett behov identifierat i RUFS 2040. Den skulle kunna bidra till ökad arbetspendling för kommuninvånare och de stora arbetsplatserna i Kista och Danderyds sjukhus, och på det sättet underlätta rekrytering och kompetensförsörjning vid Danderyds sjukhus. Utveckling av ett sådant kommunikationsstråk behöver som ÖP påpekar ta hänsyn till påverkan på natur, rekreations- och kulturvärden samt den farled som går i Edsviken och flera kommuner ska involveras.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget förväntas få oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget har potential att på sikt ha en positiv inverkan på befolkningens hälsa och minska hälsogapet. Förslaget förväntas få oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Beslutet förväntas få oförändrade konsekvenser få för miljön.

Administrativa konsekvenser
Beslutet bedöms få oförändrade konsekvenser för administrationen.

Johan Bratt
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen, Rotel IV – Tillväxt-, samhällsplanerings och skärgårdsroteln

Godkänd av Johan Bratt, 2021-08-09